

Котикова О. І.

*доктор економічних наук, професор,
завідувач кафедри економіки підприємств
Миколаївського національного аграрного університету*

Куделя В. Л.

*магістрант
Миколаївського національного аграрного університету*

Потапов І. С.

*магістрант
Миколаївського національного аграрного університету*

Kotykova O. I.

*Doctor of economics, Professor,
Head of the department of business economics
Mykolayiv National Agrarian University*

Kudelia V. L.

*Master
Mykolayiv National Agrarian University*

Potapov I. S.

*Master
Mykolayiv National Agrarian University*

РЕЙТИНГОВА ОЦІНКА ІНВЕСТИЦІЙНОГО РОЗВИТКУ ТА ЗОВНІШНЬОЕКОНОМІЧНОЇ СПІВПРАЦІ РАЙОНІВ МИКОЛАЇВСЬКОЇ ОБЛАСТІ В УМОВАХ ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ

RATING ASSESSMENT OF INVESTMENT DEVELOPMENT AND FOREIGN ECONOMIC COOPERATION OF DISTRICTS OF MYKOLAIV REGION IN CONDITIONS OF EUROPEAN INTEGRATION

Анотація. У статті проведено моніторинг інвестиційного розвитку районів Миколаївської області. Методика дослідження ґрунтується на пропозиціях, наведених у додатку 2 до постанови Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 р. № 856 «Про затвердження Порядку та Методики проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики». За кожним із показників визначено рейтинг районів Миколаївської області та побудовано відповідні графіки. На основі проведених досліджень визначено рейтинг інвестиційного розвитку та зовнішньоекономічної співпраці районів регіону.

Ключові слова: рейтинг, райони, капітальні інвестиції, прямі іноземні інвестиції, інвестиції на душу населення.

Постановка проблеми. Інвестиції в сільське господарство здатні вирішити цілу низку ключових завдань розвитку економіки, таких як підтримання та стимулювання загального економічного зростання; підтримання екологічної безпеки; зниження рівня бідності у довготерміновій перспективі. Також стабільні та стійкі інвестиції в сільське господарство здатні створити поштовх для розвитку нових інноваційних технологій.

Тому в умовах інтеграції української економіки до європейського співтовариства моніторинг інвестиційного розвитку та зовнішньоекономічної співпраці набуває особливого значення.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання інвестиційної привабливості аграрних підприємств досліджували у наукових працях багатьох вчених, таких як К.Л. Атоєв, В.В. Валетенко, С.Л. Клименченко, О.В. Митяй, Т.І. Просьянкіна-Жарова, Н.О. Шевченко [1-6] та інші. Проте проблемні питання забезпечення ефективного процесу управління (планування, організації, мотивації і контролю) інвестиційної привабливості

аграрних підприємств залишаються невирішеними за відсутності якісного моніторингу процесу [7].

Метою статті є здійснення рейтингової оцінки інвестиційного розвитку та зовнішньоекономічної співпраці районів Миколаївської області, що дасть змогу встановити рівень конкурентоспроможності галузі під час формування програми інвестиційного розвитку сільського господарства регіону.

Виклад основного матеріалу. Результати моніторингу інвестиційного розвитку районів Миколаївської області ми визначали за переліком показників оцінки, наведених у додатку 2 до постанови Кабінету Міністрів України від 21.10.2015 р. № 856 «Про затвердження Порядку та Методики проведення моніторингу та оцінки результативності реалізації державної регіональної політики».

Перший показник – *індекс капітальних інвестицій*. Капітальні інвестиції Миколаївської області у 2016 році становили 9730,2 млн. грн., з яких більше половини – інвестиції у м. Миколаїв (табл. 1).

За визначеним індексом перші п'ять місць у рейтингу обсягу капітальних інвестицій посіли Новоодеський, Вітовський, Врадіївський, Доманівський та Веселинівський райони. Останні п'ять місць у рейтингу посіли відповідно Арбузинський, Березанський, Миколаївський, Кривоозерський та Вознесенський райони (рис. 1). Коливання між найвищим та найменшим індексом за обсягом капітальних інвестицій становило 589,3 в. п.

Другий показник – *індекс капітальних інвестицій у розрахунку на одну особу*. Капітальні інвестиції у розрахунку на одну особу населення Миколаївської області у 2016 році становили 8435,7 грн. Перевищення цього рівня встановлено в м. Миколаїв (11 957 грн.), Арбузинському (9104 грн.), Братському (9533 грн.), Вітовському (17 433 грн.), Новоодеському (12 778 грн.) та Первомайському (11 028 грн.) районах (табл. 2).

Індекс капітальних інвестицій на одну особу населення Миколаївської області (відсотків до попереднього року) є зростаючим по всіх районах області. За визначеним індексом перші п'ять місць у рейтингу обсягу капітальних інвестицій посіли Новоодеський, Вітовський, Врадіївський, Доманівський та Веселинівський райони. Останні п'ять місць у рейтингу посіли відповідно Арбузинський, Березанський, Миколаївський, Кривоозерський та Вознесенський райони (рис. 2). Коли-

вання між найвищим та найменшим індексом за обсягом капітальних інвестицій у розрахунку на одну особу населення становило 593 в. п.

Третій показник – *індекс прямих іноземних інвестицій*. Прямі іноземні інвестиції Миколаївської області

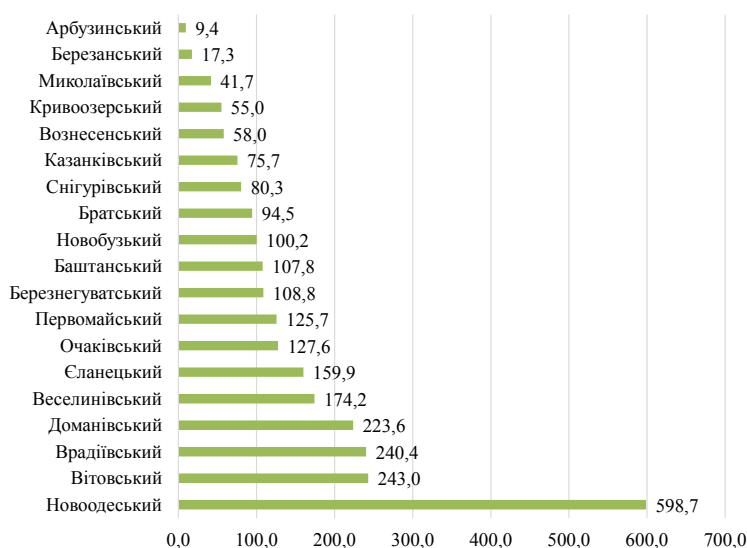

Рис. 1. Рейтинг районів Миколаївської області за індексом капітальних інвестицій, відсотків до попереднього року

Джерело: розраховано за даними Головного управління статистики в Миколаївській області

Таблиця 1

Капітальні інвестиції Миколаївської області, млн. грн.

Адміністративна одиниця	Освоєно (використано) капітальних інвестицій						
	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Область	4422,2	4297,8	4696,0	5008,7	3771,4	5989,9	9730,2
<i>міста</i>							
Миколаїв	2677,3	2555,9	2636,6	2251,0	2233,2	4209,0	5831,0
Вознесенськ	29,6	38,3	37,1	58,0	32,0	71,5	73,4
Очаків	8,9	6,2	9,8	13,2	11,9	10,2	11,8
Первомайськ	62,6	92,6	41,0	37,9	22,0	45,7	40,7
Южноукраїнськ	49,3	23,6	35,2	32,8	29,2	27,6	50,7
<i>райони</i>							
Арбузинський	87,8	65,7	91,4	74,0	104,6	167,2	182,9
Баштанський	37,0	48,3	60,8	58,7	41,7	62,5	129,9
Березанський	83,2	53,5	64,7	1371,9	62,7	81,7	95,8
Березнегуватський	20,0	33,0	12,5	22,4	22,0	59,4	124,0
Братський	32,0	36,0	37,8	38,5	50,8	88,0	171,2
Веселинівський	23,7	66,1	34,4	40,1	59,3	62,0	170,0
Вітовський	324,9	338,3	272,3	342,3	425,5	256,7	880,4
Вознесенський	25,2	32,9	680,4	180,5	43,0	92,3	145,8
Врадіївський	16,7	20,5	13,6	9,7	17,3	16,6	56,5
Доманівський	24,2	33,7	20,4	29,8	26,2	38,2	123,6
Сланецький	18,5	26,1	30,5	27,3	22,8	43,6	113,3
Казанківський	22,6	42,0	24,7	18,4	35,4	59,7	104,9
Кривоозерський	42,9	27,0	28,6	45,3	67,1	87,4	135,5
Миколаївський	266,7	74,9	82,5	95,5	134,3	133,8	189,6
Новобузький	22,0	34,5	23,1	25,4	22,5	59,2	118,5
Новоодеський	32,6	37,7	48,1	50,1	62,0	61,5	429,7
Очаківський	43,2	475,9	260,6	29,7	121,2	47,4	107,9
Первомайський	442,6	106,5	129,1	106,9	83,6	147,7	333,3
Снігурівський	28,7	28,4	20,9	49,2	40,9	60,9	109,8

Джерело: складено за даними Головного управління статистики в Миколаївській області

у 2016 році становили 227,8 млн. дол. США, з яких більше половини – інвестиції у м. Миколаїв. Варто відзначити, що по Баштанському, Березнегуватському, Веселинівському, Врадіївському, Кривоозерському та Первомайському районах у 2016 році дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України

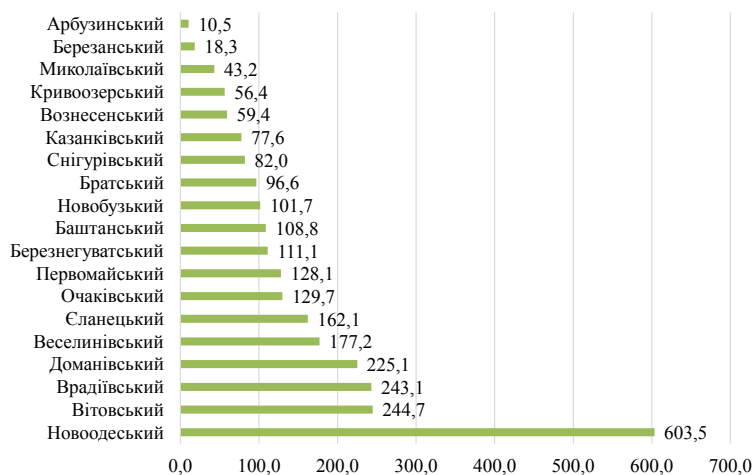

Рис. 2. Рейтинг районів Миколаївської області за індексом капітальних інвестицій у розрахунку на одну особу населення, відсотків до попереднього року

Джерело: розраховано за даними Головного управління статистики в Миколаївській області

«Про державну статистику» щодо конфіденційності інформації. В Арбузинський, Доманівський, Сланецький та Казанківський райони іноземні прямі інвестиції у 2016 році не залучались (табл. 3).

Індекс прямих іноземних інвестицій Миколаївської області (відсотків до попереднього року) є зростаючим по трьох районах області. Місця серед шести районів, за якими наявна достовірна інформація про обсяги прямих іноземних інвестицій, розподілились таким чином від найвищого: Вітовський, Очаківський, Братський, Березанський, Новобузький та Миколаївський райони (рис. 3). Коливання між найвищим та найменшим індексом за обсягом прямих іноземних інвестицій становило 142,2 в. п.

Четвертий показник – *індекс прямих іноземних інвестицій на одну особу населення*. Індекс прямих іноземних інвестицій на одну особу населення Миколаївської області (відсотків до попереднього року) є зростаючим по двох районах області. Місця серед шести районів, за якими наявна достовірна інформація про обсяги прямих іноземних інвестицій, розподілились таким чином від найвищого: Очаківський, Братський, Березанський, Вітовський, Новобузький та Миколаївський райони (рис. 4). Коливання між найвищим та найменшим індексом за обсягом прямих іноземних інвестицій на одну особу населення стаєовило 356,2 в. п.

Таблиця 2

Обсяг капітальних інвестицій у розрахунку на одну особу населення наростаючим підсумком з початку року, грн.

Адміністративна одиниця	Освоєно (використано) капітальних інвестицій						
	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Область	3729,6	3642,2	3996,3	4280,2	3235,5	5161,2	8435,7
<i>міста</i>							
Миколаїв	5403,5	5180,3	5357,8	4584,0	4554,4	8595,4	11956,6
Вознесенськ	803,5	1045,0	1019,2	1606,0	896,1	2023,1	2095,5
Очаків	587,0	412,6	657,4	895,2	810,5	697,1	809,4
Первомайськ	924,3	1370,3	607,5	562,4	327,0	678,1	607,4
Южноукраїнськ	1191,7	565,8	842,1	784,8	700,9	664,4	1221,1
<i>райони</i>							
Арбузинський	4125,3	3126,8	4392,4	3581,0	5104,9	8237,8	9104,0
Баштанський	953,5	1248,4	1575,9	1530,2	1092,1	1649,2	3443,1
Березанський	3445,2	2220,8	2698,6	57451,0	2634,7	3453,6	4085,5
Березнегуватський	935,6	1554,1	594,3	1071,2	1058,5	2883,2	6085,0
Братський	1695,2	1927,1	2038,5	2086,8	2776,2	4849,1	9532,5
Веселинівський	978,4	2750,7	1441,2	1698,2	2524,3	2668,1	7395,2
Вітовський	6284,0	6564,7	5295,5	6680,0	8343,9	5056,9	17433,4
Вознесенський	785,9	1032,0	21451,6	5728,5	1376,3	2980,9	4751,1
Врадіївський	887,7	1103,4	737,2	533,8	958,0	926,1	3177,8
Доманівський	913,0	1280,2	779,3	1146,6	1017,7	1490,5	4845,1
Сланецький	1144,3	1626,9	1911,5	1725,4	1448,7	2794,3	7324,1
Казанківський	1082,2	2027,6	1207,8	908,1	1765,5	3004,2	5336,7
Кривоозерський	1664,1	1052,3	1122,6	1785,9	2665,1	3493,4	5464,2
Миколаївський	8571,8	2418,2	2675,2	3109,8	4391,8	4419,7	6327,3
Новобузький	685,8	1080,1	727,7	804,0	715,3	1891,6	3815,6
Новоодеський	937,1	1089,1	1394,6	1459,1	1817,2	1816,4	12777,9
Очаківський	2672,3	29598,3	16326,3	1873,6	7680,8	3025,2	6949,7
Первомайський	13851,5	3361,4	4104,0	3432,5	2712,1	4835,2	11027,8
Снігурівський	676,9	675,5	503,3	1193,9	997,9	1501,4	2732,7

Джерело: складено за даними Головного управління статистики в Миколаївській області

Прямі іноземні інвестиції на одну особу населення Миколаївської області у 2016 році становили 197,5 дол. США. Перевищення цього рівня встановлено в м. Миколаїв (323,2 дол. США), Вітовському (748,8 дол. США) та Вознесенському (823,6 дол. США) районах (табл. 4).

Рейтингова оцінка інвестиційного розвитку та зовнішньоекономічної співпраці проводиться шляхом порівняння відхилення значень показників за кожним конкретним регіоном від їх найкращих значень за регіонами за відповідний (звітний) період та відповідного ранжування регіонів від 1-го до 19-го місця.

Узагальнені дані про рейтинг районів за кожним індикатором та агрегованим показником наведено у таблиці 5 та представлено на рисунку 5.

Висновки. Проведені розрахунки дали змогу визначити рейтинг районів Миколаївської області за рівнем інвестиційного розвитку та зовнішньоекономічної співпраці.

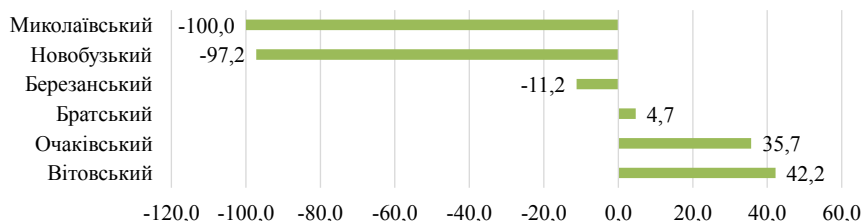

Рис. 3. Рейтинг районів Миколаївської області за індексом прямих іноземних інвестицій, відсотків до попереднього року

Джерело: розраховано за даними Головного управління статистики в Миколаївській області

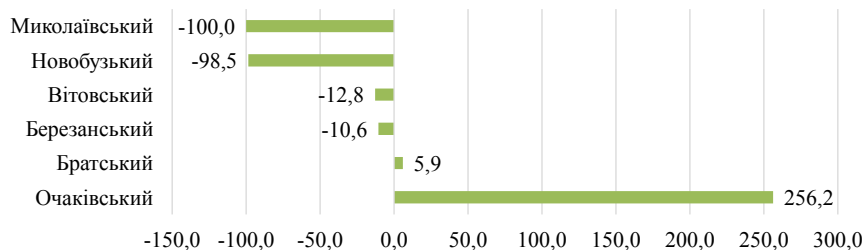

Рис. 4. Рейтинг районів Миколаївської області за індексом прямих іноземних інвестицій на одну особу населення, відсотків до попереднього року

Джерело: розраховано за даними Головного управління статистики в Миколаївській області

Таблиця 3

Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) у містах та районах Миколаївської області, тис. дол. США

Адміністративна одиниця	Освоєно (використано) капітальних інвестицій						
	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Область	165 435,8	152 327,4	244 687,4	282 845,2	228 872,8	212 723,5	227 810,1
<i>міста</i>							
Миколаїв	123 156,9	110 382,5	172 033,3	201 769,9	159 458,6	156 210,9	157 613,4
Вознесенськ	4272,1	4107,4	4107,1	4270,7	3663,5	361,8	80,7
Очаків	852,8	924,1	927,0	1198,6	821,0	483,0	455,0
Первомайськ	1392,7	1403,1	1391,7	1391,6	742,6	498,2	452,8
Южноукраїнськ	2,8	... ¹	7,8	132,9	-	-	-
<i>райони</i>							
Арбузинський	... ¹	-	... ¹	4,7	-	-	-
Баштанський	... ¹	-	-	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
Березанський	3150,8	708,1	752,0	652,0	336,1	221,5	196,8
Березнегуватський	-	-	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
Братський	4,4	4,4	4,4	... ¹	94,0	61,8	64,7
Веселинівський	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
Вітовський	140,6	117,8	29 394,7	35 440,5	30 005,8	26 600,7	37 814,7
Вознесенський	-	-	-	... ¹	... ¹	... ¹	25 268,0
Врадіївський	25 364,3	29 243,9	29 349,9	29 872,7	23 977,0	21 727,0	... ¹
Доманівський	-	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹	-	-
Сланецький	2450,5	-	-	287,8	2524,7	2503,3	-
Казанківський	776,7	780,3	1017,4	1028,7	614,9	456,9	-
Кривоозерський	-	-	-	50,5	25,6	16,8	... ¹
Миколаївський	428,5	427,3	402,0	370,9	853,8	584,7	0,1
Новобузький	6,8	11,7	1166,1	1348,8	742,6	520,6	14,8
Новоодеський	3110,5	3243,8	3152,3	3053,2	2473,6	... ¹	528,0
Очаківський	286,0	955,9	955,5	1030,5	2155,9	363,0	492,5
Первомайський	... ¹	-	... ¹	4,7	-	-	... ¹
Снігурівський	... ¹	-	-	... ¹	... ¹	... ¹	320,4

Джерело: розраховано за даними Головного управління статистики в Миколаївській області

¹ Дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України «Про державну статистику» щодо конфіденційності інформації

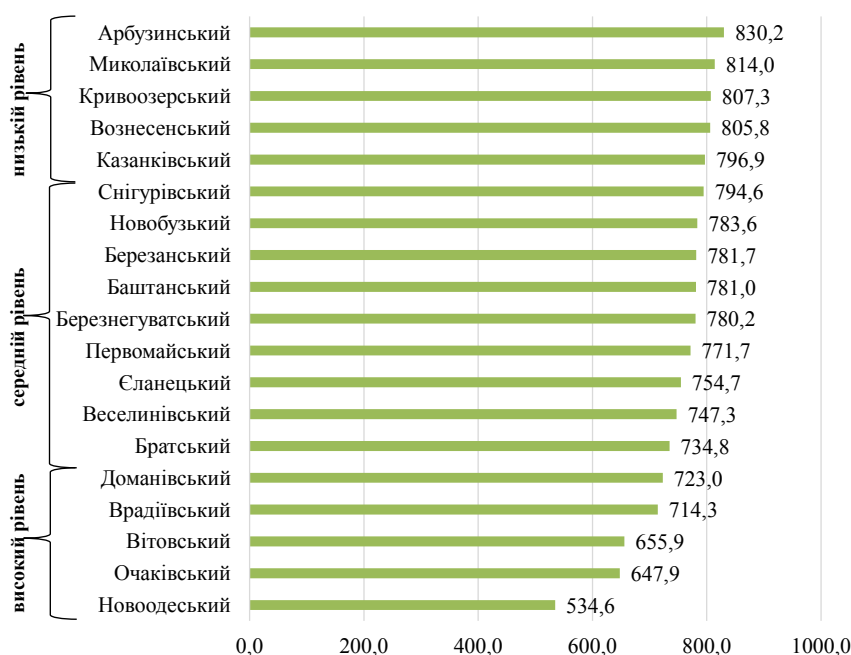

Рис. 5. Рейтингова оцінка інвестиційного розвитку та зовнішньоекономічної співпраці районів Миколаївської області

Джерело: розраховано за даними Головного управління статистики в Миколаївській області

Таблиця 4

Прямі іноземні інвестиції (акціонерний капітал) на одну особу населення у містах та районах області, дол. США

Адміністративна одиниця	2010 р.	2011 р.	2012 р.	2013 р.	2014 р.	2015 р.	2016 р.
Область	139,5	129,1	208,2	241,7	196,4	183,3	197,5
<i>міста</i>							
Миколаїв	248,6	223,7	349,6	410,9	325,2	319,0	323,2
Вознесенськ	115,8	112,1	112,8	118,3	102,6	10,2	2,3
Очаків	56,5	61,7	62,3	81,0	55,8	32,9	31,1
Первомайськ	20,6	20,8	20,6	20,7	11,0	7,4	6,8
Южноукраїнськ	0,1	... ¹	0,2	3,2	-	-	-
<i>райони</i>							
Арбузинський	... ¹	-	... ¹	0,2	-	-	-
Баштанський	... ¹	-	-	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
Березанський	130,4	29,4	31,3	27,3	14,1	9,4	8,4
Березнегуватський	-	-	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
Братський	0,2	0,2	0,2	... ¹	5,1	3,4	3,6
Веселинівський	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹
Вітовський	4,4	3,7	926,8	1124,7	959,8	858,7	748,8
Вознесенський	-	-	-	... ¹	... ¹	... ¹	823,6
Врадіївський	490,6	567,4	570,8	583,0	470,2	428,1	... ¹
Доманівський	-	... ¹	... ¹	... ¹	... ¹	-	-
Сланецький	94,9	-	-	11,3	100,2	100,1	-
Казанківський	25,0	25,2	33,0	33,5	20,1	15,1	-
Кривоозерський	-	-	-	1,6	0,8	0,5	... ¹
Миколаївський	12,3	12,3	11,6	10,8	25,0	17,3	0,0
Новобузький	0,4	0,7	73,1	85,1	47,0	33,2	0,5
Новоодеський	97,3	102,3	100,2	98,0	80,2	... ¹	15,7
Очаківський	6,7	22,8	23,0	25,0	52,7	8,9	31,7
Первомайський	... ¹	-	... ¹	0,2	-	-	... ¹
Снігурівський	... ¹	-	-	... ¹	... ¹	... ¹	8,0

Джерело: розраховано за даними Головного управління статистики в Миколаївській області

¹ Дані не оприлюднюються з метою забезпечення виконання вимог Закону України «Про державну статистику» щодо конфіденційності інформації

Рейтингова оцінка інвестиційного розвитку та зовнішньоекономічної співпраці районів Миколаївської області за 2015 рік

Район	Загальне місце району	Місце району за показниками напрямку			
		Індекс капітальних інвестицій на одну особу населення, відсотків до попереднього року	Індекс прямих іноземних інвестицій, відсотків до попереднього року	Індекс капітальних інвестицій, відсотків до попереднього року	Індекс прямих іноземних інвестицій на одну особу населення, відсотків до попереднього року
Арбузинський	19	19	-	19	-
Баштанський	11	10	x	10	x
Березанський	12	18	4	18	3
Березнегуватський	10	9	x	9	x
Братський	6	12	3	12	2
Веселинівський	7	5	x	5	x
Вітовський	3	2	1	2	4
Вознесенський	16	15	x	15	x
Врадіївський	4	3	x	3	x
Доманівський	5	4	-	4	-
Сланецький	8	6	-	6	-
Казанківський	15	14	-	14	-
Кривоозерський	17	16	x	16	x
Миколаївський	18	17	6	17	6
Новобузький	13	11	5	11	5
Новоодеський	1	1	x	1	x
Очаківський	2	7	2	7	1
Первомайський	9	8	x	8	x
Снігурівський	14	13	x	13	x

Джерело: розраховано за даними Головного управління статистики в Миколаївській області

За визначеним індексом перші п'ять місць у рейтингу обсягу капітальних інвестицій посіли Новоодеський, Очаківський, Вітовський, Владіївський та Доманівський райони. Останні п'ять місць у рейтингу посіли відповідно Арбузинський, Миколаївський, Кривоозерський,

Вознесенський та Березанський райони. Коливання між найвищим та найменшим індексом за рейтинговою оцінкою інвестиційного розвитку та зовнішньоекономічної співпраці районів Миколаївської області становило 295,6 в. п.

Список використаних джерел:

1. Атоєв К.Л. Комплексна оцінка інвестиційної привабливості аграрних регіонів в умовах зростання невизначеності та ризиків [Електронний ресурс] / К.Л. Атоєв // Математичне моделювання в економіці. – 2015. – Вип. 1. – С. 96-106. – Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/mmve_2015_1_11
2. Валетенко В.В. Регіональні особливості інвестиційного забезпечення розвитку аграрного виробництва / В.В. Валетенко // Вісник Харківського національного технічного університету сільського господарства імені Петра Василенка. – 2014. – Вип. 149. – С. 113-119.
3. Клименченко С.Л. Іноземне інвестування як умова забезпечення стійкості аграрного сектору регіонів України / С.Л. Клименченко // Наукові розвідки з державного та муніципального управління. – 2014. – Вип. 2. – С. 250-257.
4. Митяй О.В. Основні напрями підвищення інвестиційної привабливості аграрних підприємств на рівні держави і регіону як складової конкурентоспроможності / О.В. Митяй // Інноваційна економіка. – 2015. – № 4. – С. 122-128.
5. Просянкін-Жарова Т.І. Оцінка інвестиційної привабливості адміністративно-територіальних утворень аграрного регіону / Т.І. Просянкін-Жарова // Агросвіт. – 2012. – № 8. – С. 73-76.
6. Шевченко Н.О. Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку аграрного сектора регіонів України / Н.О. Шевченко, М.О. Сичова // Інвестиції: практика та досвід. – 2013. – № 12. – С. 8-10.
7. Бабич М.М. Моніторинг та інформаційне забезпечення процесів формування продовольчої безпеки / М.М. Бабич // Економіка та держава. – 2017. – № 2. – С. 32-36.

Анотація. В статті проведено моніторинг інвестиційного розвитку районів Николаевской области. Методика исследования основывается на предложениях, приведенных в приложении 2 к постановлению Кабинета Министров Украины от 21.10.2015 г. № 856 «Об утверждении Порядка и Методики проведения мониторинга и оценки результативности реализации государственной региональной политики». По каждому из показателей определен рейтинг районов Николаевской области и построены соответствующие графики. На основе проведенных исследований определен рейтинг инвестиционного развития и внешнеэкономического сотрудничества районов региона.

Ключевые слова: рейтинг, районы, капитальные инвестиции, прямые иностранные инвестиции, инвестиции на душу населения.

Summary. In the work, the monitoring of investment development of the districts of Mykolaiv region was carried out. The research methodology is based on the proposals in Annex 2 to the Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated October 21, 2015 No. 856 «On Approval of the Procedure and Methodology for Monitoring and Evaluation of the Effectiveness of the Realization of the State Regional Policy». For each of the indicators, the rating of the districts of the Mykolaiv region is determined and the corresponding schedules are constructed. Based on the research conducted, the rating of investment development and foreign economic cooperation of regions of the region is determined.

Key words: ranking, districts, capital investments, direct foreign investments, per capita investments.

УДК 658.7

Кудирко О. В.
*кандидат економічних наук,
доцент кафедри комерційної діяльності та логістики
Київського національного економічного університету
імені Вадима Гетьмана*

Kudyrko O. V.
*PhD (Economics), Associate Professor
Kyiv National Economic University named after Vadym Hetman*

ІННОВАЦІЇ В ЛОГІСТИЦІ: ПЕРСПЕКТИВИ ВИКОРИСТАННЯ ТЕХНОЛОГІЇ БЛОКЧЕЙН У ЛАНЦЮГАХ ПОСТАВОК

INNOVATIONS IN LOGISTICS: PROSPECTS OF THE USE BLOCKCHAIN IN SUPPLY CHAINS

Анотація. У статті розглянуто технологію блокчейн як інноваційного інструменту управління ланцюгами поставок. Зокрема, визначено сутність та передумови розвитку блокчейн, принципи та специфіку функціонування системи, а також схему її роботи. Особливу увагу приділено дослідженню зарубіжного досвіду використання блокчейн як у фінансовій сфері, так і в інших галузях економіки. Обґрунтовано можливості реалізації технології у підвищенні ефективності логістичної інфраструктури та ритейлу. За результатами дослідження визначено переваги, які можна отримати від впровадження технології блокчейн у логістичний процес.

Ключові слова: логістика, інновації, управління ланцюгами поставок, блокчейн, blockchain, розумні контракти, smart contracts.

Постановка проблеми. Із розвитком глобалізації та подальшою інтернаціоналізацією торгівлі ланцюг поставок визначається різноманітністю пунктів, пов'язаних із виробництвом і доставкою продукції, – від етапу закупівлі до продажу кінцевому споживачеві. Шлях товару може налічувати значну кількість об'єктів та локацій у різних країнах та частинах світу. Відповідно, стейкхолдерам стає складніше відстежувати та контролювати поставку продукції. Поточна ситуація в управлінні ланцюгами поставок визначається труднощами щодо забезпечення безпеки та моніторингу різних операцій, що проходять через ланцюги постачання.

Для клієнтів усіх рівнів актуальним є питання прозорості операцій поставки продукції, оскільки неможливо простежити всі події у цілому. Зокрема, для більшості кінцевих споживачів мало відомо про продукти, які вони купують та використовують, адже вся мережа роздрібних торговців, дистриб'юторів, транспортників, складських приміщень та інших постачальників перебуває поза зоною контролю. Питання забезпечення довіри та прозорості логістичного ланцюга важливе й для проміжних постачальників, оскільки моніторинг історії транзакцій допоможе керівництву розподільчих центрів бути впев-

неним у надійності поставок та забезпечити оптимізацію ланцюга поставок. Таким чином, актуальним викликом у сучасній логістиці стає використання наскрізного моніторингу фінансових та інформаційних потоків між усіма учасниками ланцюга поставки. Вирішення окремих питань прозорості та безпеки товароруху можуть стати можливості технології блокчейн у логістиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання оптимізації та підвищення ефективності управління логістичними каналами є актуальним та затребуваним у вітчизняній літературі, адже економічна криза та конкуренція на ринку логістичних посередників зумовлюють пошук нових інноваційних способів роботи. Одним із таких інструментів сьогодні є система блокчейн, яка набула поширення нещодавно з активним розвитком криптовалют у світовій економіці. У літературі ця технологія представлена недостатньо широко, переважно це описові статті, в яких висвітлена специфіка технології та перспективи її розвитку саме у фінансовій сфері та перспективи її розвитку.

Мета статті полягає у дослідженні сутності технології блокчейн, визначенні її переваг та недоліків та перспектив використання в управлінні ланцюгами поставок.